

Maaseutupankki-ilta 11.12.2013 Konginkankaan kylätupa klo 17.30 - 20

17 osallistujaa

Illan tervetuliaispuheen piti Konginkankaan kyläyhdistyksen puheenjohtaja Matti Jokihalme, alustajina ja ideoiden sisäänheittäjinä toimivat Jamkin aikuisopiskelijat Anne Hokkanen ja Mikko Vuohelainen ja sihteerinä Kekseliäät kylät -hankkeen projektipäällikkö Outi Raatikainen.

Opiskelijat olivat hankkeen pyynnöstä keränneet ja kehittäneet maailmalla toimivia tai toimineita tapoja hoitaa rahaliikenteeseen liittyviä palveluita meillä ja muualla. Lähtökohtana oli tavallisen kyläläisen arkipäivän pankkipalvelujen käyttö.

Jo aiemmin ryhmä Jamkin finanssikärjen opiskelijoita oli pohtinut pankkipalveluiden käyttöä maaseudulla ja haastatellut sekä kyläläisiä että pankkivirkailijoita.

Keskusteluilta järjestettiin Konginkankaalla, jossa pankkipalveluiden hankaluus on noussut esille kaikissa kylän palveluita koskevissa yhteyksissä. Konginkankaalla on ottoautomaatti, muttei pankkia, ja Sale. Lisäksi tilaisuuteen osallistui sumialaisia. Sumiaisissa on pankkikonttori, jolla on rajoitettu aukioloaika, muttei ottoautomaattia. Konginkangas oli yksi kylistä, joissa oli myös haastateltu kyläläisiä, ja Sumiainen paikkakunta, jossa haasteltiin pankkivirkailijaa.

Lisäksi ideat keskusteltiin siinä finanssikärjen opiskelijaryhmässä, joka oli tehnyt haastattelut. He eivät valitettavasti päässeet osallistumaan Konginkankaan keskusteluun.

ALUSTUS JA KESKUSTELU

Alustuksessa esitellyt palvelut ovat kaikki toiminnassa jossain päin maailmaa.

Paikallinen talletus- ja lainausyhteisö = yksinkertaistettu osuuskassa (esimerkki kehitysmaassa toimivassa pankkitoiminnasta)

- ostettuja osuuksia vastaan tulee ääni per osuus
- rahat ovat luotetun kyläläisen kassalaatikossa, josta päätetään yhteisessä kokouksessa
- mietittiin, miten meillä aikanaan osuuspankit aloittivat: luotetun isännän kammarissa

Osuuskassan kenttätoimihenkilö/asiames

- kiertää tapaamassa jäseniä maaseudulla
- osuuskassan asiakaspalvelu koostuu kolmesta eri osasta: 1. Kenttätoimihenkilö ja mobiililaite, 2. Etäpiste kaupoissa ja huoltoasemilla, 3. POS-laite eli maksupäätte à la asiamiesposti

Kauppaketju pankki: K- ja S-pankit

- osallistujilla oli kokemusta S-pankista, K-kaupasta ei

M-pesa – mobiiliraha (käytössä Keniassa)

- ”mobiiliraha” tavallisella matkapuhelimella – ei vaadi älypuhelinta
- toimii tavallisella tekstiviestillä
- pankkitilin avaaminen on Keniassa erittäin byrokraattista, kun M-pesan käyttöön riittää liittymän ostaminen
- ei vaadi pankkitoimilupaa – ei kasvata korkoa eikä lainaa rahaa
- M-pesan turvallisuus mietitytti

NFC-mobiilimaksut

- tavara tai kassalaite tunnistaa kännykän liittymän suoraan kännykkää vilauttamalla ja maksaa tuotteen automaattisesti
- mahdollisesti vain kassan läpi kulkeminen puhelimen kanssa riittää
- keskustelussa vitsit lentelivät – mietittiin, maksaako järjestelmä automaattisesti myös naapurin ostokset
- huokaus osallistujalta: ”Ei tässä muu auta ku alkaa painaa ommaa rahaa”.

Paikallisraha = kylän oma raha

- ”Rahat pittää saaha kiertämään omassa kylässä”
- paikallisraha on vaihdon väline, joka toimisi myös vaihtopiireissä
- verottaja ja verotuksen vaatima byrokraatia keskustelutti kovasti: valtio haluaa verottaa kaikkea rahanarvoista vaihtoa
- ei korkoa eli ei pankkitoimintaa
- Suomessa ei voi järjestää kunnallista rahaa, jolla voisi esim. maksaa veroja ja kunnan maksuja; joissain muissa maissa tätäkin on kokeiltu
- kylän oma raha ei olisi vaihdettava valuutta – arvo ei voi romahtaa
- esimerkki löytyy kotimaastakin: Toholammin toho (noin Uuraisten kokoisella paikkakunnalla) on käypää valuuttaa 14 yrityksessä, sitä jaetaan stipendeinä ja palkintoina jne., mutta se on suljettu ”valuutta” eli käy vain Toholammilla

Aikapankki

- verkkoyhteisö, palveluiden vaihtopiiri
- työtunti työtunnista – kaikki työ on yhtä arvokasta
- esim. Jyväskylän aikapankki
- verottaja verottaa: verotettavan tulon määrä on saadun työn arvo

Palveluseteli -> kyläseteli

- Kunnan palveluseteli on vain tarvitseville ja kattaa vain sosiaalipalvelut. Entä muut ihmiset ja muut palvelut?
- kyläseteliasiamies?
- kyläsetelilititys?

Aikapankin ja kyläsetelin yhdistelmä – Annen ja Mikon oma ehdotus

- 1 seteli = 1 työtunti
- ne eivät välttämättä mene päittäin eli liiku vain kahden henkilön välillä
- maksuvälineenä voi käyttää sekä työtään että seteleitä: kiireisempi voi lunastaa seteleitä, jos ei ole aikaa ”tallettaa työtä”
- MISTÄ SETELIT SAADAAN? Ostetaanko rahalla, saadaanko kunnalta?
- verottaja verottaisi – miten asia käytännössä hoidettaisiin?

Naapuriapu ja talkoot ovat verotonta – vai ovatko?

- naapuriapu ja naapurille tai yhdistykselle tehdyt talkoot ovat yhä verotonta
- talkoovakuutus on oltava; sen saa helposti vaikka vain yhdeksi päiväksi, mutta esimerkiksi Konginkankaan kyläyhdistyksellä on koko vuoden kattava talkoovakuutus
- talkoita saa tehdä työtön, jos sitä ei tehdä ”yritykselle tuottavana työnä”
- määritelmä ja tulkinta on joskus hankalaa: esimerkiksi Konginkankaan Joulutupaa olisi mielellään pidetty auki vielä joku päivä, mutta koska myymälänhoitajana on ollut työllistämistuella palkattu henkilö, jonka palkkatuki ja työsuhde loppuvat, tilalle ei uskallettu ottaa talkoolaista

Kylä palveluntuottajana, kylän yrittäjäyys, sopimuksellisuus

- rakenteet ovat muuttumassa - kuntarakenteita kevennetään
- mm. kotona asumisen tukeminen on valtiohallinnon tulevia painopistealueita ja antaisi paljon mahdollisuuksia paikalliseen palveluntuotantoon niin, että kunta maksaisi työstä

Kyläsekki

- ”Maksakaa kyläkassasta tälle henkilölle...” ei toimi Suomessa, koska ei mahdu sekkilakiin

Vastakirja/pankkikirja, säästökirja

- ratkaisu kyläkassan kirjanpitoon vaikkapa kyläseteleistä?

Sitra (eli avustukset, hankkeistukset..)

- kehittää ja tukee kehittämistä – jos kylällä on hyvä, uusi pankkipalveluidea, voisi olla Sitraan yhteydessä
- tukee sosiaalisten yritysten kasvua, tukee pieniä ja keskisuuria yrityksiä luomaan taloudellista hyötyä ja turvaa paikkakunnalle
- **PÄÄTÖS: Otetaan yhteyttä esim. asiamiespankin tai liikkuvan pankkivirkailijan toiminnan selvittämiseksi. Konginkangas voisi toimia testipaikkakuntana. ”Meillä on monta näyttoa, me ei olla ensimmäistä kertaa pappia kyydissä”**

Pankin nettipalvelut, kuten videoneuvottelut

- pankkilaki on muuttumassa EU:n yhteiseksi; sen eräs peruslinjaus: ”tulevaisuuden finanssipalvelut tuotetaan verkossa” -> kylien pankkipalveluiden karsiminen jatkuu
- lisää tarvetta toimivasta, koko maan kattavasta laajakaistasta

R-kioski

- kioskissa onnistuu jo esim. laskunmaksu, juna- ja linja-autolippujen tai passien lunastus ym.
- voisiko onnistua samalla tavalla vaikkapa kyläkaupassa, kirjastossa tai kirjastoautossa?
- asiamiespankissa ei tarjota asiantuntijuutta, vaan rutiinia
- **PÄÄTÖS: selvitetään!**

Omavaraistalous

- periaatteessa omavarais- ja vaihtotalouteen ei tarvittaisi rahaa juuri ollenkaan
- käytännössä harva haluaa tai pystyy täyteen omavaraistalouteen ja vähintään verottajalle on kuitenkin maksettava

IDEOINTIA

Ajatus 1: Konginkankaan kirjaston takahuoneeseen ”liikkuvan pankkivirkailijan toimisto”

- tilat on: kirjasto on entinen pankki, holvikin tallella
 - o kirjaston tilat omistaa kaupunki, niiden käyttämiseen tarvitaan kaupungin lupaa
- palvelu olisi tarpeen edes joka toinen viikko
 - o ”Vanhat tykkää kun saa tiskiltä rahaa” tutulta ihmiseltä
- kaikilla on omat asiakkuutensa ja virkailija edustaisi vain omaa pankkia – pitäisikö liikkuvan palvelun tulla useammasta pankkiryhmästä?
 - o hankalaa
 - o osallistajat totesivat, että palvelua tarvitsevat vaihtaisivat suit sit pankkia, jos vain joku palvelun omalla kylällä tarjoaisi
- ”Konginkankaalla ei synny luottotappiota sille pankille, koska sieltä ei myönnetä luottoa”
- ottoautomaatti säilynee Konginkankaalla; keskusteltiin mahdollisesta lopetusuhkasta ja sen seurauksista
 - o pankkiautomaatti tarvitaan ja siitä halutaan pitää kiinni
 - o pankit ovat toistaiseksi maksaneet automaatin, mutta jos pankki hylkää sen niin maksaako kunta?
 - o oman kylän pankkiautomaattia on käytettävä, että se säilyisi!
- Sumiaisissa ei ole koskaan ollutkaan automaattia
- isompien tapahtumien alla on soitettu pankille, sieltä on hyvin huollettu kone ja täytetty, ettei rahat lopu kesken
- Salen systeemi? Toimiiko?
 - o ”Raha-asiat on ihmisille tärkeimpiä asioita – ei kukaan halua näpytellä raha-asioitaan kaikkien ihmisten näkyvillä”
- ottoautomaatillekin tarvittaisiin vielä neuvontaa

Miten edetään 1 -> Hankkeistus

- Oma kehittämishanke? -> POP-pankin kanssa? Ensin Viitasaari, sitten Konnevesi?
- Outi ja IV kyselee alustavasti

Miten edetään 2: Selvitys opinnäytetyönä

- Jamkin finanssialan opiskelija tekemään opinnäytetyötä: selvittää pankkien mahdollisuudet ja kiinnostuksen, asiakkaiden tarpeet, lainsäädännön ja verotuksen
- kaveriksi tarvitaan jokin pankki – vrt. uuden EU:n pankkilain ja pankkitoiminnan yksi perusperiaate ”asiakkaiden tarpeiden kuuntelu”
 - o osallistujan murjaisu vitsinä: ”Pankki menee facebookiin niin se on läsnä asiakkaiden elämässä”

Ajatus 2: Pankkitukihenkilö

- lähtökysymys osallistujalta: ”Tarvitaanko me pankkia”
 - o ”ihmiset haluaa nostaa rahaa ja maksaa laskuja; kaikki saa pankkitunnukset; he vain tarvitsevat apua”
- Konginkankaalla ottoautomaatti on kirjaston seinässä. Useamman kerran on sattunut, että joku pyytää kirjastovirkailijalta apua sen käyttämiseen – ja virkailija on vastannut pahoitellen, ettei voi (koska mm. saisi selville tunnusluvun)
- olisiko mahdollista, että kylällä olisi tukihenkilö, joka avustaisi automaatin ja nettipankin käytössä?
 - o vaatisi ehdottoman luottamuksen
 - o kahden ihmisen välinen sopimus
 - o ”Mummuloilla ei ole sitä päätettäkään”
 - o entä pankkisalaisuus tai vaitiololupaus

- salassapitovala? edunvalvoja? pankin palkkaama ammatti-ihminen?
- Kylällä olisi monta muutakin neuvonnan paikkaa ammatti-ihmiselle – eläkkeistä, sijoituksista yms.
 - jos ei nyt tietäisi, seuraavalla kerralla vastaukset olisivat valmiina
- yhden pankin palkkaama virkailija ei käy toiselle eikä palvele väärän pankin asiakkaita -> joka mummu vaihtaa pankkinsa justinsa sille pankille, joka tarjoaa kylälle palveluita
- Tarvittaisiinko oma kyläasiamies, joka selvittää tarvittaessa mm. eläkeasioita, toimii yhteyshenkilönä ja tilaa pankilta palvelusoiottoja
 - ehdotus ei keskusteluttanut sen enempää
- Voisiko jokaiselle tarvitsevalle olla oma tukihenkilö nettiasiointiin?
 - Jos ei ole lapsia tai lapsenlapsia, jotka monelle hoitavat pankkiasioita, löytyisikö tukihenkilö naapurista tai kyläyhdistyksestä?
 - Luottamus ja vaitiolo koettiin ongelmaksi
- Oma kyläpankki
 - ei herättänyt keskustelijoissa luottamusta
- Opiskelijoiden jatkokeskustelu
 - voisiko kuluttajansuojalaki auttaa? – pankkiasiamieheksi yritys, vaikkapa toiminimi - > riittäisikö vaitiolovelvollisuuden takeeksi?
 - asiakas maksaisi jonkin palvelumaksun
 - voisiko kunnan palveluseteli kattaa myös pankkineuvonnan? Pankkineuvontaa kunnan ostopalveluna?

Ajatus 3: itsenäinen yrittäjä asiamiehenä

- asiamiespankki (vrt. asiamiesposti)
- asiakas maksaa laskunsa esim. kortilla ja asiamies toimii välittäjänä
- palvelu toimisi pankkikortin tunnuksilla
- ei innostanut osallistujia

Ajatus 4: Liikkuva pankki

- pankkiauto – vrt. poliisin lupa-auto
- kustannetaanko palvelumaksulla?
 - ”Maksaa se taksikin Koskelle” eli maksuhalukkuutta pitäisi löytyä
- Opiskelijoiden keskustelu
 - autosta tulisi samalla kylän tapaamispaikka
 - turvallisuus? – autossa kuljetetaan käteistä rahaa, pitäisi auton olla panssaroitu?
 - vrt. Ruotsi, jossa käytetään käteistä enemmän kuin Suomessa ja jossa on myös enemmän rahakuljetusten ryöstöjä

Heitto: ”Odotetaan pari vuotta, niin kaikki osaavat hoitaa pankkiasiat netin kautta.”

Kiiivas vastustus: Isot ikäluokat elelevät vielä pitkään joukossaan paljon nettitaidottomia.

Jatkopalaveri Jamkissa: Anne Hakala, Outi Raatikainen ja 4 opiskelijaa 13.12.2013 klo 14-15.30

Ajatus 5: Pankkiautomaatille iso opasjulistite

- automaatti antaa ohjeita, mutta ne eivät ole aina selviä tai niitä ei näe
- jos on ihmisiä, jotka eivät osaa käyttää automaattia tai eivät pysty käyttämään pankkiautomaattia (vaikkapa huonon näön vuoksi) tai pelkäävät sitä liikaa uskaltakseen käyttää sitä, voisiko heille suunnitella riittävän selkeän, yksinkertaisen opasjulisteen automaatin viereen

Ajatus 6: Poistetaan konepelkoa

- Millä konstilla saadaan ihmisten konepelko pois?
 - o Ikäihmisten ja aloittelijoiden atk-kursseja on ollut kansalaisopistoissa.
 - o Pankkikortin käyttökurssi?

Ajatus 7: ”Vanhusvisa”

- varta vasten vanhuksille suunniteltu simppele kortti
- vanukset ovat uskollisia asiakkaita, jotka eivät helposti vaihda pankkia niin kuin nuoremmat asiakkaat
 - o asiakashaastattelussa kysyttiin, miksi olet pankkisi asiakas - suurin vastausryhmä tottumus: jo vanhemmat olivat tai olen ollut lapsesta asti.

Keskustelu opintoprosessista

Maaseutupankkitoiminnan teemaa on Innovative Village –hankkeessa aloitettu jo yli vuosi sitten. Silloin Jamkin finanssikärjen opiskelijaryhmä jakaantui kolmeen työryhmään:

1. taustaselvitys eli olemassa olevien esimerkkien metsästys,
2. kyläläisten haastattelu ja
3. pankkivirkailijoiden haastattelu.

Ensimmäinen ryhmä ei tehnyt työtään, mutta muun ryhmän oli siitä huolimatta edettävä haastatteluissa saadakseen tarvittavat projektipisteet opintoihinsa. Ensimmäisen ryhmän työ paikattiin vasta syksyllä 2013.

Haastatteluryhmän kommentit:

- ensin olisi pitänyt olla esimerkit ja keskustelut, sitten vasta kysely
- ”ei itsekään tiedetty noista kaikista vaihtoehdoista”
- > olisi osattu tehdä paremmat kysymykset ja saada myös parempia vastauksia
- jos teemaa jatketaan, olisi kysyttävä mm. pankkiuskollisuutta – miten helposti pankki vaihtuisi, jos joku toinen pankki tarjoaisi pankkipalvelua omalla kylällä

Maaseudun pankkipalvelut laitetaan opinnäytetyön aiheeksi tarjolle Jamkissa heti kevätluku-kaudella. Lisäksi finanssikärjen opiskelijoista voisi löytyä jatkoryhmä tekemään syventäviä haastatteluja.

